

REPUBLIKA HRVATSKA
OSJEČKO-BARANJSKA ŽUPANIJA
SKUPŠTINA

Materijal za sjednicu

**IZVJEŠĆE O STANJU I
ZAŠTITI PRIRODE NA PODRUČJU
OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE**

Materijal pripremljen u

*Javnoj ustanovi Agenciji za upravljanje
zaštićenim prirodnim vrijednostima na
području Osječko-baranjske županije*

Osijek, veljače 2011.

IZVJEŠĆE O STANJU I ZAŠTITI PRIRODE NA PODRUČJU OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE

1. UVOD

Prostor Osječko-baranjske županije odlikuje se raznolikošću i bogatstvom prirodnih vrijednosti, kao i cijela Republika Hrvatska koja je, prema biološkoj raznolikosti, jedna je od najbogatijih zemalja Europe, što može zahvaliti specifičnoj geografskoj poziciji. Velika raznolikost krajobrazna pogodovala je nastanku različitih svojiti divljih životinja i biljaka. Očuvanost prirodnih bogatstava je velika, iako se još uvijek ne može govoriti o sustavnoj brizi za biološku i krajobraznu raznolikost.

U Osječko-baranjskoj županiji, kao i u ostalim dijelovima Hrvatske, ugrožene su prije svega krajobrazne vrijednosti i biološka raznolikost u cjelini. Razlozi za to su najčešće neravnomjerna i ambijentalno neusklađena gradnja, krupni infrastrukturni zahvati (prometnice, elektrane, dalekovodi, vodnogospodarske građevine i sl.), poljoprivredne djelatnosti (melioracije, komasacije, monokultura, sječa šumaraka, drvoreda i živica), kao i neplanska, lokacijski nekvalitetna gradnja na krajobrazno istaknutim lokacijama, promjena staništa (uništavanje, degradacija, fragmentacija), onečišćavanje okoliša (tla, vode i zraka), kao i prekomjerno iskorištavanje prirodnih izvora (izlovi, krivolov, sječa, skupljanje, uznemiravanje) te unošenje stranih vrsta u ekološke sustave.

Prirodna bogatstva naše Županije sustavno se iskorištavaju već stoljećima. Biološkim resursima se gospodari najviše u okviru djelatnosti šumarstva, poljoprivrede, lovstva i ribolovstva. Sve ove djelatnosti, iako zakonski regulirane, ne vode dovoljno brige o potrebi održivog gospodarenja prirodnim dobrima i načelima zaštite prirode, koja se odnose na očuvanje svih prirodnih vrijednosti, kako krajobrazna i njegova podzemlja, tako i biljnog i životinjskog svijeta, posebno vodeći računa o značajnijim florističkim i šumskim lokalitetima i područjima.

Zaštita prirode temelji se na zaštiti vrsta i njihovih staništa uz nadziranje i upravljanje onim procesima i djelatnostima koje ugrožavaju očuvanje i održivo korištenje prirodnih dobara, dok predjeli posebnih vrijednosti uživaju posebnu zaštitu te se na tim područjima trebaju provoditi i primjerene mjere zaštite ovisno o kategoriji zaštite.

Zaštitu vrijednih dijelova prirode treba promatrati integrirano s drugim aspektima zaštite prostora, budući da je prostor, a time i prirodna sredina i okoliš u cjelini, temeljno nacionalno dobro.

Radi praćenja stanja prirode na području Osječko-baranjske županije, sukladno članku 164. stavku 4. Zakona o zaštiti prirode ("Narodne novine" broj 70/05. i 139/08.), Županijska skupština prihvaća odgovarajuća izvješća o stanju prirode na svom području.

2. CILJEVI I NAČELA ZAŠTITE PRIRODE

Zakonom o zaštiti prirode ("Narodne novine" broj 70/05. i 139/08.; u daljnjem tekstu: Zakon), definirana je priroda kao temeljna vrijednost i jedan od najznačajnijih resursa Republike Hrvatske. Prirodne vrijednosti od interesa su za Republiku Hrvatsku i imaju njezinu osobitu zaštitu.

Zaštita prirode, osim na Zakonu, utemeljena je i na Strategiji i akcijskom planu zaštite biološke i krajobrazne raznolikosti ("Narodne novine" broj 143/08.).

Zakonom je uređen sustav zaštite cjelovitog očuvanja prirode i njezinih vrijednosti te su utvrđeni sljedeći ciljevi i zadaće zaštite prirode:

- očuvati i obnoviti postojeću biološku i krajobraznu raznolikost u stanju prirodne ravnoteže i usklađenih odnosa s ljudskim djelovanjem,
- utvrditi stanje prirode i osigurati praćenje stanja,
- osigurati sustav zaštite prirodnih vrijednosti radi trajnoga očuvanja njihovih svojstava na temelju kojih se proglašavaju zaštićenima,
- osigurati održivo korištenje prirodnih dobara na dobrobit sadašnjih i budućih naraštaja bez bitnog oštećivanja dijelova prirode i uz što manje narušavanja ravnoteže njezinih sastavnica,
- pridonijeti očuvanju prirodnosti tla, očuvanju kakvoće, količine i dostupnosti vode, održavanju atmosfere i proizvodnji kisika, te održavanju klime,
- spriječiti štetne zahvate ljudi i poremećaje u prirodi kao posljedice tehnološkog razvoja i obavljanja djelatnosti,
- osigurati pravo građana na zdrav okoliš, odmor i razonodu u prirodi.

Zaštita prirode temelji se na sljedećim načelima:

- svatko se mora ponašati tako da pridonosi očuvanju biološke i krajobrazne raznolikosti, zaštititi prirodnih vrijednosti i očuvanju općekorisne uloge prirode,
- neobnovljiva prirodna dobra treba koristiti racionalno, a obnovljiva prirodna dobra održivo, u korištenju prirodnih dobara i uređenju prostora obvezno je primjenjivati načela, mjere i uvjete zaštite prirode,
- zaštita prirode pravo je i obveza svake fizičke i pravne osobe, te su u tom cilju dužni surađivati radi izbjegavanja i sprječavanja opasnih radnji i nastanka šteta, uklanjanja i sanacije posljedica nastale štete, te obnove prirodnih uvjeta koji su postojali prije nastanka štete,
- javnost ima pravo na slobodan pristup informacijama o stanju prirode, pravo na pravodobno obavješćivanje o štetama u prirodi i o poduzetim mjerama za njihovo uklanjanje, te pravo na mogućnost sudjelovanja u odlučivanju o prirodi.

3. ZAŠTIĆENE PRIRODNE VRIJEDNOSTI NA PODRUČJU OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE (opis i stanje)

Osječko-baranjska županija je temeljem obveze iz Zakona osnovala Javnu ustanovu Agenciju za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Osječko-baranjske županije ("Županijski glasnik" broj 1/06.; u daljnjem tekstu: Agencija) sa ciljem zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja zaštićenih prirodnih vrijednosti, osiguravanja neometanog odvijanja prirodnih procesa i održivog korištenja prirodnih dobara, te nadzora provođenja uvjeta i mjera zaštite prirode na svome području. Agencija je započela s radom 1. kolovoza 2006. godine, a 2007. godine zaposlen je glavni nadzornik koji obavlja poslove nadzora, praćenja stanja zaštićenog područja, kontakta s inspekcijom zaštite prirode, suradnjom s gradovima i općinama u kojima se nalaze zaštićena područja.

Na području Osječko-baranjske županije, u šest kategorija zaštite (park prirode, posebni rezervat, regionalni park, značajni krajobraz, spomenik parkovne arhitekture i spomenik prirode), obuhvaćeno je ukupno 18 zaštićenih prirodnih vrijednosti, od čega je jedna u preventivnoj zaštiti RP Mura-Drava.

Sukladno Zakonu o zaštiti prirode, zaštićenim prirodnim vrijednostima upravljaju javne ustanove. Park prirode "Kopački rit" ima svoju javnu ustanovu, koju je osnovala Vlada Republike Hrvatske. JU "Kopački rit" obavlja poslove na svome području sukladno Zakonu. Upravljanje ostalim prirodnim vrijednostima na području Osječko-baranjske županije u nadležnosti je Agencije.

Najveći dio površine zaštićenih prirodnih vrijednosti zauzima Park prirode "Kopački rit" unutar kojeg se nalazi posebni zoološki rezervat. Prostor "Kopačkog rita" od izuzetne je važnosti za Županiju. Vezano uz to, Skupština Osječko-baranjske županije svake godine razmatra posebnu Informaciju o stanju i programima razvitka Parka prirode "Kopački rit", te stoga stanje u Parku prirode "Kopački rit" nije predmet ovog Izvješća.

Prostorni plan Osječko-baranjske županije ("Županijski glasnik" broj 1/02. i 4/10.; u daljnjem tekstu PPOBŽ) osigurao je preduvjete za održivi razvoj na načelima integralnog pristupa zaštite prirodnih dobara. Analiziran je cijeli prostor Županije tako da su utvrđeni dijelovi prirode koji se predlažu za zaštitu temeljem Zakona te dijelovi prirode izvan zakonom zaštićenih područja koji se trebaju štititi mjerama utvrđenim u prostornim planovima. Daljnjom razradom PPOBŽ-a kroz prostorne planove uređenja općina i gradova detaljnije se analiziraju prirodne vrijednosti pojedinih područja.

Tabela 1: Popis zaštićenih prirodnih vrijednosti na području Osječko-baranjske županije

Zaštitna kategorija	Naziv	Grad / Općina	Površina (ha)	Godina zaštite
Park prirode	KOPAČKI RIT	Bilje	17.700,00	1976./1999.
Posebni rezervat	KOPAČKI RIT (ZOOLOŠKI)	Bilje	7.228,00	1967.
	PODPANJ (ORNITOLOŠKI)	Donji Miholjac	84,99	1997.
Regionalni park	MURA-DRAVA	Belišće Bilje Darda Donji Miholjac Erdut Jagodnjak Marijanci Osijek Petlovac Petrijevc Podravska Moslavina Valpovo Viljevo	26.102,49	Preventivna zaštita 04.02.2008.
Značajni krajobraz	ERDUT	Erdut	160,00	1974.
Spomenik parkovne arhitekture	BILJE - PARK OKO DVORCA	Bilje	8,8	1975.
	ČEPIN - PARK OKO DVORCA	Čepin	2,03	1975.
	DALJ - PARK UZ PATRIJARŠIJU	Erdut	1,21	1973.
	DONJI MIHOLJAC - PARK OKO DVORCA	Donji Miholjac	9,63	1958.
	ĐAKOVO - STROSSMAYEROV PERIVOJ	Đakovo	8,65	1968.
Spomenik parkovne arhitekture	ĐAKOVO - MALI PARK	Đakovo	1,01	1970.
	KNEŽEVO - PARK OKO DVORCA	Popovac	14,05	1976.
	NAŠICE - PARK OKO DVORCA	Našice	34,34	1949.
	OSIJEK - PARK KRALJA PETRA KREŠIMIRA IV	Osijek	2,43	1973.
	OSIJEK - PERIVOJ KRALJA TOMISLAVA	Osijek	18,43	1973.
	TENJA - PARK OKO DVORCA	Osijek	2,91	1973.
	VALPOVO - PERIVOJ OKO DVORCA	Valpovo	24,88	1958.

Zaštitna kategorija	Naziv	Grad / Općina	Površina (ha)	Godina zaštite
Spomenik prirode	TRAVNJAČKA POVRŠINA NA BILJSKOM GROBLJU	Bilje	0,63	2001.
PODRUČJA KOJA TREBA RAZMOTRITI ZA ZAŠTITU (određena prostorno planskom dokumentacijom)				
Posebni rezervat	Ribnjak "Podunavlje			
	Ribnjak "1905."			
	Ribnjak "Donji Miholjac"			
	Ribnjak "Grudnjak"			
Spomenik parkovne arhitekture	Osijek, drvodred javorolisnih platana uz cestu Josipovac-Osijek			
	Osijek, drvodred javorolisnih platana uz cestu Čepin-Osijek i u Ulici Sv. Ane			
	Osijek, drvodred javorolisnih platana uz Vukovarsku cestu			

EKOLOŠKA MREŽA

Osim Zakonom zaštićenih područja na teritoriju Osječko-baranjske županije postoje i područja zaštićena unutar sustava Ekološke mreže Republike Hrvatske (EMRH). Sustav ekološke mreže uključuje sustav preostalih, međusobno funkcionalno povezanih vrijednih područja za ugrožene divlje svojte i staništa. Ekološka mreža predstavlja provedbu EU legislativne: Direktive o zaštiti ptica (Council Directive 79/409/EEC) i Direktive o zaštiti prirodnih staništa i divlje faune i flore (Council Directive 92/43/EEC). Ekološku mrežu sačinjavaju jezgre, koridori koji ih povezuju i zaštitne (kontaktne) zone radi zaštite od negativnih utjecaja. Prijedlog područja ekološke mreže NATURA 2000 na području Republike Hrvatske sastavljen je 2009. godine. Temeljem navedenih direktiva zemlje članice EU obvezne su odrediti svoja područja važna za europski ugrožene vrste i staništa koja čine dio EU ekološke mreže NATURA 2000. U okviru te mreže Park prirode "Kopački rit" ima status međunarodne jezgre, a značajni krajobraz Erdut nacionalne jezgre. Uspostava nacionalne ekološke mreže preduvjet je za uspostavu mreže NATURA 2000 u Hrvatskoj i naša obveza prema Europskoj uniji.

Na prostoru Županije ukupno je **32 područja EMRH**. Tri područja su međunarodno važna za ptice (SPA) (Podunavlje i Donje Podravlje, Srednji tok Drave (od Terezinog polja do Donjeg Miholjca) i Ribnjaci Grudnjak s kompleksom lužnjakovih šuma), a od toga je jedno čitavom svojom površinom unutar teritorija Županije (Drava, Podunavlje i Donje Podravlje). Ostalih 29 područja su područja važna za divlje svojte i stanišne tipove (SCI), od čega je 15 točkastih. Udio površine Županije koji je dio EMRH iznosi 26,23.

Ukupno je predloženo **25 područja za ekološku mrežu NATURA 2000**, od čega 3 SPA (Međunarodno važna područja za ptice) područja i 22 SCI (Područja važna za vrste (osim ptica) i staništa) područja.

Ocjenu prihvatljivosti zahvata za ekološku mrežu nužna je za svaki plan, program ili zahvat koji sam ili u kombinaciji s drugim zahvatima može imati bitan utjecaj na ciljeve očuvanja i/ili integritet pojedinog područja EMRH i mreže NATURA 2000, Pravilniku o ocjeni prihvatljivosti plana, programa i zahvata za ekološku mrežu ("Narodne novine" broj 118/09.).

Uredbom o proglašenju ekološke mreže ("Narodne novine" broj 109/07.) propisuje se način zaštite, upravljanja i financiranja ekološke mreže. Područjem ekološke mreže, upravlja Javna ustanova. Način upravljanja područjem ekološke mreže propisuje se donošenjem Plana upravljanja s ciljem očuvanja svakog područja unutar ekološke mreže, te očuvanja biološke i krajobrazne raznolikosti i zaštite prirodnih vrijednosti. Način korištenja prirodnih dobara na području ekološke mreže provodi se na temelju planova gospodarenja prirodnim dobrima, koji sadrže mjere i uvjete zaštite prirode sukladno Zakonu.

Sredstva potrebna za provođenje zaštite područja ekološke mreže osiguravaju se u državnom proračunu i u proračunima jedinica područne (regionalne) samouprave i Grada Zagreba.

REGIONALNI PARK MURA-DRAVA

Regionalni park je prostrano prirodno ili dijelom kultivirano područje kopna i/ili mora s ekološkim obilježjima međunarodne, nacionalne ili područne važnosti i krajobraznim vrijednostima karakterističnim za područje na kojem se nalazi, u kojem su dopuštene gospodarske i druge djelatnosti i radnje kojima se ne ugrožavaju njegove bitne značajke i uloga. Način obavljanja gospodarskih djelatnosti i korištenje prirodnih dobara u regionalnom parku utvrđuje se uvjetima zaštite prirode (Zakon o zaštiti prirode, "Narodne novine" broj 70/05. i 139/08.).

Uredbom Vlade Republike Hrvatske od 10. veljače 2011. godine prostrano prirodno i dijelom kultivirano područje rijeka Mure, Drave na području u Međimurskoj, Varaždinskoj, Koprivničko-križevačkoj, Virovitičko-podravskoj i Osječko-baranjskoj županiji, je regionalnim parkom, sa ukupnom površinom od **87.680,52** hektara, od čega je **26.102,49** hektara na području Osječko-baranjske županije, odnosno ukupno **6,28%** površine županije obuhvaćen parkom, a udio županije u površini Parka **29,84%**.

Šire područje rijeke Drave je temeljem vrednovanja koje je načinio Zavod za ornitologiju HAZU, vrednovano i kao područje važno za ptice EU (tzv. SPA područja) podijeljeno na 4 dijela: Dravske akumulacije, Gornji tok Drave (od Donje Dubrave do Terezinog polja), Srednji tok Drave (od Terezinog polja do Donjeg Miholjca), Podunavlje i Podravlje od međunarodnog je značaja. Na ovom je području rasprostranjen vrlo velik broj ugroženih i zaštićenih vrsta ptica posebice onih vezanih za vlažna staništa, od kojih je nekoliko desetaka kvalifikacijskih vrsta za ova područja, a nalazi se na Dodatku I Direktive o pticama.

Prekogranično upravljanje - rezervat biosfere UNESCO-a

Republika Hrvatska i Mađarska potpisale su sporazum o prekograničnom Rezervatu biosfere Mura- Drava- Dunav 17.rujna 2009.godine, koji će zaštititi zajedničku biološku raznolikost duž ove tri rijeke. Prekogranična suradnja sa stanovišta zaštite prirode je jedan od nužnih elemenata za učinkovito upravljanje ekološkim sustavima rijeka Mure i Drave. Koncept rezervata biosfere razvijen je u sklopu UNESCO-vog programa Čovjek i biosfera (Man and Biosphere) te se njime želi povezati zaštitu prirode i održivi razvoj. Režim zaštite u rezervatu biosfere temelji se na nacionalnom zakonodavstvu te se njegovim proglašenjem ne uspostavlja neka nova ili dodatna ograničenja na prostoru Parka.

Rezervat biosfere mora ispunjavati tri funkcije: zaštitna funkcija - doprinijeti očuvanju krajobraza te raznolikosti ekoloških sustava i genetskih resursa, razvojna funkcija - poticati ekonomski i ljudski razvoj koji je ekonomski i sociokulturno održiv, logistička funkcija - davati podršku istraživanju, monitoringu, obrazovanju i razmjeni podataka vezano uz lokalne, nacionalne i globalne probleme zaštite.

U tu svrhu rezervat biosfere se dijeli na tri međusobno povezana područja: područje jezgre (core area) - poplavno područje, utjecajno područje (buffer area) - regionalni park, prijelazno područje (transition area). Samo područje jezgre zahtijeva zakonsku zaštitu temeljem nacionalnog zakonodavstva. Prostor Mure i Drave sa svojim zaleđem ima izuzetan potencijal za ostvarenje svih triju funkcija rezervata. Primjena ovog inovativnog koncepta zaštite, koji uvažava nacionalne

posebnosti i različitosti pojedinih područja, doprinijela bi učinkovitom i dugoročnom očuvanju vrijednosti Parka. Pristupanje Svjetskoj mreži rezervata biosfere također omogućava razmjenu iskustva i suradnju s drugim zaštićenim područjima te promovira prostor na međunarodnom nivou. Rezervat biosfere proteže se preko cijele ekološke mreže, a njene površine protežu se čak i izvan mreže: Erdut, Ilok, Kopački rit, Mađarska. Postupak za obavljanje zahvata je isti kao i za ekološku mrežu.

Sredstva potrebna za provođenje akta o proglašenju zaštićenog područja u narednim godinama biti će utvrđena Godišnjim programom zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja Regionalnog parka te Planom upravljanja. Upravljanje parkom će se obavljati putem koordinacije postojećih županijskih javnih ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima (Međimurske, Varaždinske, Koprivničko-Križevačke, Virovitičke i Osječko-baranjske županije). Posljedica trajne zaštite RP Mura-Drava biti će potreba osiguranja, za sada još nedefiniranog iznosa, financijskih sredstava u proračunima Županija za provođenje zaštite na tom području, kao i osiguranje dodatnih uvjeta za rad Javne ustanove.

Za provedbu zakonski obveza Javne ustanove u području Regionalnog parka bi će potrebno osigurati sredstva u proračunu Osječko-baranjske županije za:

- izradu plana upravljanja za Regionalni park Mura- Drava,
- zapošljavanje 2 djelatnika (na mjestu nadzornika),
- troškove ustanove vezano uz kretanje na terenu, uredske troškove i dr.
- terensko vozilo,
- postavljanje obavijesne table,
- izradu brošura.

Koncesijska odobrenja:

- Javna ustanova uz suglasnost ministarstva nadležnog za zaštitu prirode izdavati će koncesijska odobrenja na vrijeme do tri godine pravnim osobama i fizičkim osobama koje su registrirane za obavljanje obrta za gospodarsko korištenje prirodnih dobara ili obavljanje druge djelatnosti na zaštićenom području (sidrenje čamaca i brodova, vađenje pijeska i šljunka i ostalo).
- Sredstva ostvarena od nadoknada za koncesijska odobrenja, sukladno Zakonu o zaštiti prirode, prihod su javne ustanove.

S obzirom da je cijeli Regionalni park uključen u ekološku mrežu (prvi prijedlog za RP radio se po granicama područja ekološke mreže), bit će potrebno provoditi postupak ocjene (prethodne i glavne ocjene) prihvatljivosti za ekološku mrežu za sve planove, programe ili zahvate, koji sami ili s drugim programima i zahvatima mogu imati značajan utjecaj na ciljeve očuvanja i cjelovitost ekološke mreže.

Opće mjere zaštite i očuvanja prirode:

- vožnja, sportska natjecanja i sl. izvan svih vrsta cesta, na poljskim putovima i uređenim stazama mogu se organizirati samo uz dopuštenje Ministarstva i suglasnost središnjeg tijela državne uprave nadležnog za poslove poljoprivrede i šumarstva;
- nije dopuštena prenamjena zemljišta koja nije sukladna dokumentima prostornog uređenja;
- sredstva za zaštitu bilja smiju se koristiti na temelju stručnih prosudbi i rezultata provjere cjelokupnog stanja na ugroženim vrstama, na prirodi prihvatljiv način, sukladno posebnim propisima;
- gospodarenje šumama provodi se na načelima certifikacije šuma i prema posebnom propisu temeljem planova gospodarenja šumama;
- na pitanja zaštite vlažnih staništa, uključujući vode, koja nisu uređena Zakonom o zaštiti prirode primjenjuju se posebni propisi, a u vlažnim staništima nije dopušteno pregrađivanje vodotoka, isušivanje, zatrpavanje ili mijenjanje izvora, ponora, bara i dr. ako se time ugrožava opstanak prirodnih vrijednosti i očuvanje biološke raznolikosti. Količinu vode u vlažnim staništima (biološki minimum) određuje Ministarstvo kulture na temelju stručne podloge

Zavoda za zaštitu prirode, a uz prethodnu suglasnost središnjeg tijela državne uprave nadležnog za vode;

- travnjacima se gospodari putem ispaše i režimom košnje, prilagođenim vrsti travnjaka, uz prirodi prihvatljivo korištenje sredstava za zaštitu bilja i mineralnih gnojiva;
- oranicama treba očuvati vrijedna i ugrožena rubna staništa (živice, pojedinačna stabla, bare i livadne pojaseve);
- prilikom planiranja i izvođenja okrupnjavanja poljoprivrednog zemljišta, potrebno je što više očuvati postojeća i stvoriti nova staništa;
- očuvanje ekološke mreže osigurava se očuvanjem stanišnih tipova u povoljnom stanju (rasprostranjenost i površina koju stanišni tip pokriva trebaju biti stabilni ili se trebaju povećavati, održati specifičnu strukturu staništa, zajamčiti povoljno stanje značajnih bioloških vrsta);
- očuvanje ugroženih divljih svojti i ugroženih staništa podupire se novčanim poticajima i nadoknadama koje će se urediti posebnim propisima).

U regionalnom parku zakonom je zabranjeno (za navedeno kazna je 1.000,00 kn):

- obaviti podvodnu aktivnost bez dopuštenja upravnog tijela županije;
- usidriti i/ili privezati plovila izvan mjesta određenih prostornim planom;
- obaviti rekreacijski ribolov bez dozvole ili protivno uvjetima izdane dozvole;
- oštetiti i/ili uništiti znak ili informativnu ploču;
- ložiti vatru izvan naselja i/ili mjesta koja su posebno označena i određena za tu namjenu;
- snimati ili fotografirati u komercijalne svrhe bez dopuštenja ministarstva, odnosno upravnog tijela;
- polijetati zmajevima ili padobranskim jedrima bez dopuštenja upravnog tijela županije;
- postaviti informativnu ploču, reklamni i/ili drugi pano bez dopuštenja upravnog tijela županije;
- odložiti otpad izvan predviđenog i označenog prostora;
- kupanje izvan mjesta određenog od strane javne ustanove.

U Regionalnog parka Mura-Drava, lovozakupnici državnih otvorenih i zajedničkim lovišta, a sukladno lovno gospodarskim osnovama izdanim od strane Ministarstva kulture, jednom godišnje trebaju dostavljati Javnoj ustanovi podatke o ugroženim vrstama (sukladno kronici lovišta) i o zapaženim uginulim vrstama, što do sada još nitko nije ispoštovao.

Planom upravljanja i Pravilnikom o unutarnjem redu, koji za Regionalni park Mura-Drava treba donijeti Jave ustanove na svome području, mogu se propisati i druge mjere zaštite, očuvanja, unaprjeđenja i korištenja tog Parka.

Temeljem javnog poziva koje je objavilo Ministarstvo kulture za dostavu projekata iz područja zaštite prirode u svrhu financiranja iz državnog proračuna Agencija je u suradnji s ostalim javnim ustanovama na području Regionalnog parka Mura-Drava (Međimurska, Varaždinska, Koprivničko-Križevačka, Virovitičko-podravska i Osječko-baranjska županija) prijavila zajednički projekt **Upoznavanje javnosti sa zaštitom i prikupljanje inputa za izradu budućeg Plana upravljanja za Regionalni park "Mura-Drava"**. Zajednički projekt Ministarstvo kulture financiralo je u iznosu od 50.000,00 kuna po javnoj ustanovi.

Za projekt su odabrani moderatori, čija uloga je pružiti pomoć javnim ustanovama u:

- izradi programa radionica i koordinirati organizaciju 10 radionica za javnost i dionike u 5 županija: Međimurskoj, Varaždinskoj, Koprivničko-križevačkoj, Virovitičko-podravskoj i Osječko-baranjskoj županiji,
- sudjelovati u izradi informativnih letaka i ostalih materijala za radionice,
- voditi (facilitirati) po 2 jednodnevne radionice u svakoj od Međimurskoj, Varaždinskoj, Koprivničko-križevačkoj, Virovitičko-podravskoj i Osječko-baranjskoj županiji,

- prikupiti i analizirati komentare sudionika te dostaviti zaključke svim sudionicima,
- na osnovi prikupljenih informacija izraditi projektni zadatak (Terms of References) za izradu plana upravljanja za Regionalni park Mura-Drava.

POSEBNI ORNITOLOŠKI REZERVAT "PODPANJ" - DONJI MIHOLJAC

Posebni rezervat je područje kopna ili mora od osobitog značenja radi svoje jedinstvenosti rijetkosti ili reprezentativnosti ili je stanište ugrožene divlje svojte, a osobito je znanstvenog značenja i namjene. On može biti zoološki i ornitološki. U posebnom rezervatu nisu dopuštene radnje ili djelatnosti koje mogu narušiti svojstva zbog kojih je proglašen rezervatom. Dopusštene su samo radnje kojima se održavaju ili poboljšavaju uvjeti za poboljšanje svojstava zbog kojih je proglašen rezervatom. (Zakon o zaštiti prirode, "Narodne novine" broj 70/05. i 139/08.)

Posebni ornitološki rezervat "Podpanj" nalazi se na zapadnom dijelu ribnjaka Donji Miholjac i zauzima površinu od 84,99 ha. Zbog svojih izuzetnih ornitoloških vrijednosti područje "Podpanj" zaštićeno je 1997. godine u kategoriji posebni ornitološki rezervat. Područje je značajno za obitavanje, gniježđenje, seobu i zimovanje ptica. Na području "Podpanj" evidentirano je 106 vrsta ptica od kojih dvadesetak vrsta spada u europske ugrožene vrste dok 3 vrste spadaju u svjetski ugrožene vrste.

Najugroženije područje zaštićenih prirodnih vrijednosti na području Županije je Posebni ornitološki rezervat "Podpanj" kod Donjeg Miholjca. Područje "Podpanj" je godinama sustavno uništavan i ugrožavan. Rezervat je potpuno izgorio u požarima 2002. i 2004. godine. Osim navedenih požara bilo je još nekoliko manjih koji su nanijeli veliku štetu zaštićenom području.

Osim požara "Podpanj" je konstantno ugrožavan krivolovom, uznemiravanjem i rastjerivanjem ptica, uništavanjem gnijezda, neovlaštenim prolazima, neovlaštenim korištenjem poljoprivrednog zemljišta unutar zaštićenog područja i odlaganjem otpada. Ispuštanjem vode iz većeg dijela ribnjaka u Donjem Miholjcu došlo je do poremećaja vodnog režima i na području Posebnog ornitološkog rezervata "Podpanj" koji je gotovo potpuno ostao bez vode. Nadležne inspekcijske službe kao ni policija nisu provele niti jednu uspješnu akciju kako bi se daljnje ugrožavanje područja "Podpanj" smanjilo. Posebni ornitološki rezervat "Podpanj", jedan od najvrjednijih ornitoloških područja u Republici Hrvatskoj, ugrožen je do te mjere da je u pitanju njegov opstanak kao izuzetno vrijednog ornitološkog područja.

Područje "Podpanj" je turističko područje od važnosti za Županiju. Zbog potrebe zaštite rezervata Poglavarstvo Osječko-baranjske županije donijelo je 8. veljače 2002. godine, Pravilnik o mjerama zaštite Posebnog ornitološkog rezervata "Podpanj" ("Županijski glasnik" broj 2/02.). Pravilnikom su propisane mjere zaštite, a osobito mjere uređenja i korištenja Posebnog Ornitološkog rezervata "Podpanj".

Grad Donji Miholjac podnio je Javnoj ustanovi zahtjev za pokretanje postupka uklanjanja zaštite. Javna ustanova je protiv skidanja zaštite, te je predlagala Gradu da provode mjere revitalizacije (procjenu stanja faune ptica u rezervatu, organiziranje čuvarske službe, edukacije lokalno pučanstva i slično), s obzirom da je rezervat značajna sastavnica međunarodno važnog područja za ptice ekološke mreže Republike Hrvatske "HR1000016 Podunavlje i Donje Podravlje" te je na taj način uključeno i u hrvatski prijedlog europske ekološke mreže Natura 2000.

S obzirom da je stanje u Ornitološkom rezervatu zabrinjavajuće potrebno je:

1. Utvrditi stanje i održivost vodnog dobra u rezervatu,
2. Utvrditi stanje ribljeg fonda i drugih vodenih organizama,
3. Utvrditi stanje močvara i suhozemne vegetacije,
4. Utvrditi današnje stanje ornitofaune u rezervatu,
5. Procijeniti stanje i brojnost lovne i druge divljači s ocjenom boniteta i uvjeta za njihov opstanak,
6. Organizirati edukaciju stanovništva,

7. Izraditi promotivne brošure zaštićenog područja,
8. Uspostava zaštitnog rubnog pojasa širine 20-30 m na graničnom dijelu Rezervata i Grada radi smanjenja opasnosti širenja požara na obiteljske kuće i gospodarske zgrade,
9. U ornitološkom rezervatu potrebno je oformiti stražarsku službu, koja bi spriječila uznemiravanje ptica, osigurati im mir,
10. Organizirati dodatnu zimsku ishranu ptica,
11. Organizirati ornitološki monitoring s ciljem provjere stanja ornitofaune u Rezervatu (broj, vrsta i brojnost pojedinih populacija, način života, način prehrane i ponašanja),
12. Utvrditi stanje vodnog dobra (akvatorija, nekadašnjih bara), stanje ribljeg fonda i drugih vodenih organizama kao potencijalnog izvora hrane za ptice, kakvoća vode i njegova zaštita mogućih od onečišćenja.

U proteklom periodu za zaštitu Podpanja nisu osigurana sredstva ni u proračunu grada ni u proračunu Županije. Podpanj je nužno obnoviti, zbog bogatstva faune, a i mogućnosti razvitka Miholjačkog kraja kroz turizam. Poboljšanje stanja u rezervatu pridonijelo bi uspostavom eko centra, u sklopu kojeg bi se postavile promatračnice za ptice, provodilo bi se istraživanje flore i faune kroz seminarske, diplomatske radove, organizirale radionice i predavanja o značaju i vrijednostima Ornitološkog rezervata Podpanj.

ZNAČAJNI KRAJOBRAZ ERDUT

Značajni krajobraz je prirodni ili kultivirani predjel velike krajobrazne vrijednosti i biološke raznolikosti ili kulturno povijesne vrijednosti ili krajobraz očuvanih jedinstvenih obilježja karakterističnih za pojedino područje, namijenjen odmoru i rekreaciji ili osobito vrijedni krajobraz utvrđen zakonom (Zakon o zaštiti prirode, "Narodne novine" broj 70/05. i 139/08.).

Značajni krajobraz Erdut zaštićen je 1974. godine zbog svojih izuzetnih vrijednosti, krajobraz sa lesnim padinama prema Dunavu visine 70 metara s bogatim vinogradima koje se na ovom području uzgajaju već stoljećima. Zauzima površinu od 160,00 ha. Od zaštite nije detaljnije studijski analizirano stanje tog područja. Kontaktno područje nalazi se na potezu između Aljmaša do Erduta s velikom fluktuacijom ljudi što zbog svetišta što zbog vikend naselja. Europska nastojanja u zaštiti ovakvih značajnih krajolika su njihovo uključivanje u ekološku mrežu. Mjere zaštite šireg područja Erdut ugrađene su u Prostorni plan uređenja Općine Erdut ("Službeni glasnik" Općine Erdut broj 32/06.).

Obilaskom područja i prema informacijama dobivenim od Općine Erdut može se utvrditi da na značajnom krajobrazu Erdut nije bilo značajnijih narušavanja prirodnih i krajobraznih vrijednosti. Na području značajnog krajobraza Erdut postoji problem nekontroliranog bacanja biljnog otpada pri čemu dolazi do povlačenja drveća i grmlja, te erozije tla. Nadalje, rub lesne zaravni ugrožen je oranicama i vinogradima koji se nalaze neposredno uz zaštićeni krajobraz, a upotreba poljoprivredne mehanizacije narušava njegov integritet. Za sada je napravljeno nekoliko aktivnosti - obnova srednjovjekovnog grada povjerena je konzervatorima iz Muzeja Slavonije, a Općina Erdut postavila je smeđu signalizaciju i informativne turističke ploče.

Stanje u značajnom krajobrazu Erdut je zadovoljavajuće, ali u daljnjim godinama potrebno je primijeniti određene mjere zaštite:

1. Izraditi plan upravljanja
2. Istražiti stepska staništa na području Značajnog krajobraza
3. Definirati na terenu točne granice krajobraza Erdut-GPS sustav
4. Organizirati edukaciju stanovništva

U tijeku je natječaj iz sredstva europske unije (NPIP), na koji je Javna ustanova prijavila uređenje značajnog krajobraza Erdut, kojim se planira izrada poučne staza koja sadrži dva vidikovca i tri razgledišta. Uz vidikovce i razgledišta postavili bi se panoi na kojima će se posjetiteljima predstaviti krajobrazne i povijesne posebnosti kraja, kao i flora i fauna na ovim područjima.

SPOMENICI PARKOVNE ARHITEKTURE

Spomenik parkovne arhitekture je umjetno oblikovani prostor, perivoj, botanički vrt, arboretum, gradski park, drvored, kao i oblici vrtnog i parkovnog oblikovanja, odnosno pojedinačno stablo ili skupina stabala koji imaju estetsku, stilsku, umjetničku, kulturno povijesnu, ekološku ili znanstvenu vrijednost (Zakon o zaštiti prirode, "Narodne novine" broj 70/05. i 139/08.).

Park je omeđeno pošumljeno zemljište u gradu ili izvan grada s planski zasadenim drvoredima, cvjetnicama itd. namijenjeno odmoru i rekreaciji.

Perivoj je detaljno projektiran i izveden park s alejama koje se sijeku pod pravim kutovima ili poput zvijezde, pravilno šišano zelenilo s nizom ukrasa. Visoko kultivirani zeleni prostor oblikovan čovjekovom kreativnošću i elementima prirode, uključuju vegetaciju, građevinske elemente (građevinske i sporedne staze, odvodnja) i opremu (klupe, fontane, skulpture itd.) i eventualno jezero.

Parkovna baština na području Županije razvijala se najviše pod utjecajem Austrije i Njemačke. Većina povijesnih parkova i perivoja nastala je u 19. st. u za to doba karakterističnom pejzažnom stilu oblikovanja. Iako su zaštićeni, uglavnom su ostali neadekvatno zbrinuti. Povijesni parkovi i perivoji zato su važni svjedoci i nositelji nacionalnog kulturnog identiteta. Usprkos tome trenutno su nedovoljno istraženi i relativno nepoznati. Razlog tome djelomično je činjenica da su povijesni parkovi i perivoji specifičan oblik kulturno-povijesne baštine. Za razliku od ostalih kulturnih dobara njihovu građu u prostoru, uz eventualne arhitektonske i vrtno tehničke-elemente, prvenstveno čine biljke. To ih čini živim tvorevinama koje se kroz vrijeme (zbog sezonskih mijena godišnjih doba, kao i zbog starenja biljaka) relativno brzo i neprestano mijenjaju. Njihovu je izvornu strukturu stoga nemoguće očuvati u netaknutom stanju, a ujedno su vrlo podložni propadanju. Do propadanja s jedne strane dolazi zbog čovjekovog nedjelovanja, tj. neodržavanja parkova prilikom čega nastupa prirodna sukcesija. S druge strane, propadanju može pridonijeti i krivo djelovanje, poput unošenja inkompatibilnih novih sadržaja, biljnih vrsta i koncepata uređenja. S ciljem njihovog očuvanja, mnogi su zaštićeni temeljem *Zakona o zaštiti prirode ("Narodne novine" broj 70/05., 139/08.)* u kategoriji spomenika parkovne arhitekture. Osim toga, neki su zaštićeni i temeljem *Zakona o zaštiti i očuvanju kulturne baštine ("Narodne novine" broj 69/99.)*, kao nepokretno kulturno dobro. Osim normativne zaštite potrebno je kontinuirano održavanje parkova i perivoja. No, prije obnove obavezno je provesti znanstveno-stručnu analizu i istraživanje povijesno-prostornih i prirodnih elemenata perivoja (izraditi povijesnu studiju i studiju inventarizacije). Tek na temelju toga moguće je odabrati prikladnu metodu obnove povijesnih parkova i perivoja, te izraditi smjernice za izradu planova obnove, kao i programe provođenja obnove i redovitog održavanja perivoja.

Na području Osječko-baranjske županije u kategoriji spomenika parkovne arhitekture zaštićeno je 12 parkova. Parkovi su zaštićivani u periodu od 1949. (Našice) do 1979. (Bilje i Čepin). Za zaštićene spomenike parkovne arhitekture ne postoje snimci stanja na dan zaštite. Nakon zaštite za većinu parkova nisu izrađene Studije (povijesna, obnove, inventarizacije i revitalizacije) i Projekti obnove. Studije (povijesna, obnove, inventarizacije i revitalizacije) i Projekti obnove su za Park uz Patrijaršiju u Dalju, Park Marije Christine u Kneževu, Park oko dvorca u Donjem Miholjcu i za Strossmayerov perivoj i Mali park u Đakovu (u periodu od 1997. do 2009. godine).

Stanje u spomenicima parkovne arhitekture je zabrinjavajuće, zbog lošeg pristupa zaštite, nedovoljne brige i nestručnog provođenja zaštite i nedovoljne zainteresiranosti gradskih i općinskih uprava, izuzev gradova Đakovo i Donji Miholjac i općine Erdut - Park uz Patrijaršiju u Dalju.

Perivoj J.J. Strossmayera i Mali park u Đakovu, park oko dvorca Prandau i Málaith u Donjem Miholjcu i park uz Patrijaršiju u Dalju, uređuju se i obnavljaju sukladno izrađenim studijskim podlogama, a pod nadzorom ovlaštene osobe. Revizija je potrebna za Studijske podloge Parka Kralja Petra Krešimira IV i Perivoja Kralja Tomislava u Osijeku, Perivoj oko dvorca Normann-Prandau u Valpovu, Park Marije Christine u Kneževu.

- Najveći problem u spomenicima parkovne arhitekture prije svega imamo s bolestima drveća: Stabla Brijesta (*Ulmus glarba*) su stradali od Holandske bolesti (uzročnik bolesti je gljiva *Ceratocystis ulmi* koja uzrokuje začepljenje žila i intoksikaciju što dovodi do žućenja lišća, uvenuća i odumiranja grana, pa stabla slabe i počinju se sušiti), uslijed čega Brijestovi se zamjenjuju varijetetima unutar iste vrste.
- Pitomi kesten (*Castanea sativa* Mill.) ugrožen je rakom kestenove kore, čiji uzročnik je gljiva *Cryphonectria parasitica* (Murr.) Barr. Bolest napada mlada stabla (kora na mjestima puca, što je prvi vidljivi znak pojave bolesti) i uzrokuje njihovu fiziološku slabost.

Za Perivoj obitelji Pejacevich u Našicama, park oko Dvorca Adamović Čepinski u Tenji hitno je potrebno pristupiti izradi Studijske podloge po kojoj bi se pristupilo njihovom uređenju.

U najlošijem stanju je **Park Marije Christine u Kneževu (park oko dvorca)**, u kojem danas od izvornog parka gotovo nema ni traga. U **Općini Popovac je vladalo veliko zaziranje od Parka** s obzirom da nije u vlasništvu Općine. Park je podijeljen na četiri vlasnika (Belje, Pravoslavna i Katolička crkva i Republika Hrvatska). Za park je 1994. godine Institut za drvnu industriju iz Beograda izradio Projekt rekonstrukcije parka. Prethodnu analizu i ocjenu stanja, Studiju zaštite i projekt obnove, Studiju zaštite i projekt obnove (skraćena verzija) izradila je tvrtka Arbor 2003. godine. Sukladno stanju u parku i vlasničkim odnosima, Javna ustanova održala je krajem 2010. godine u prostorijama općine Popovac održan je sastanak sa svim dionicima u cilju revitalizacije istog. Zaključak sastanka je bio da svi dionici žele da se vrati stari sjaj parka i da će dati suglasnost Općini da sklopi Ugovor s Javnom ustanovom o prepuštanju skrbi za zaštićenu prirodnu vrijednost (sukladno članku 131. i 132. Zakona o zaštiti prirode, unutar kojeg su propisane mjere zaštite).

U dosta lošem stanju je **Park oko dvorca Adamovich (Knobloch) u Čepinu**, u kojem danas od izvornog parka gotovo nema ni traga. Revizijom Ministarstva kulture 2006. godine utvrđeno je da je park izgubio razloge zaštite i predloženo je da se skida zaštita s parka. Javna ustanova ne podržava skidanje zaštite, iako ne postoje elementi zaštite, ali zbog postojanja značajnih vrijednih vrsta (*Ginkgo biloba* L., *Platanus hispanica* Munchh i drugih) te je u više navrata kontaktirala i susretala se s načelnikom i pročelnikom u Općini Čepin. Izvršena je procjena koja stabla se trebaju sanirati, a koja ukloniti, te zahvate kojima se hitno treba pristupiti i koliko je financijskih sredstava potrebno za saniranje parka. U cilju obnove parka, Javna ustanova predložila je financijsku suradnju Općini Čepin, što Općina nije prihvatila zbog manjka vlastitih financijskih sredstava.

Posebno je vrijedan **Perivoj oko dvorca Prandau - Normann u Valpovu** budući da sadrži osobitosti koje su u hrvatskoj parkovnoj baštini danas vrlo rijetko očuvane. Park je specifičan po tome što se u njemu jasno naziru obilježja dvaju osnovnih stilova u kojima je uređen - barokni koncept oblikovanja (karakterističan za 18.st.), te pejzažni način oblikovanja (karakterističan za 19.st.), a koji su sve do danas sačuvani bez značajnijih izmjena. Za park je 1989. izrađena Studija obnove po kojoj bi se isti održavao i obnavljao. Tijekom proteklih godina, a uslijed atmosferskih utjecaja (kiša, vjetar, snijeg, led) u prostoru perivoja, a naročito u park šumi i istočnom rubnom dijelu dolazi do loma grana, pucanja vrhova i izvala pojedinih, pretežito fizioloških dotrajalih stabala što stvara priličan nered unutar perivoja. Uslijed takovog stanja u perivoju, Grad Valpovo je u suradnji s Hrvatskim šumama, Šumarija Valpovo u park šumi i istočnom dijelu uz ulicu I.L. Ribara popisao suha i oštećena stabla, koje je potrebno hitno sanirati, a pojedine i ukloniti, te izvršiti zamjensku sadnju na mjestima uklonjenih stabala. Ukupno je popisano 56 stabala sušaca, od toga najveći broj predstavljaju stabla hrasta (ukupno 40 stabala) prsnog promjera od 36 do 90 cm.

Ostali spomenici parkovne arhitekture uređuju se u skladu sa studijskim podlogama, a prednjači Grad Đakovo s Perivojem J.J.Strossmayera i Malim parkom za koje je sukladno studijskim podlogama izvršen popis biljnih vrsta za obnovu istih (zamjenska sadnja).

Sukladno Zakonu o zaštiti prirode Javna ustanova pristupila je izradi Pravilnika o unutarnjem redu za sve spomenike parkovne arhitekture, kojim će se propisati mjere zaštite i održavanja parkova.

Za poboljšanje stanja u parkovima nužno je provesti sljedeće:

1. Uspostaviti bazu podataka zaštićenih područja OBŽ u skladu sa standardima postojećih nacionalnih baza podataka,
2. Izvršiti reviziju svih zaštićenih područja, utvrditi da li još postoje razlozi zaštite (naročito za Park oko dvorca Adamovich (Knobloch) u Čepinu, Park Marije Christine u Kneževu, Park Adamovich u Tenji, Perivoj kralja Tomislava u Osijeku),
3. Sklapanje godišnjeg ugovora kojim se uređuju međusobna prava i obveze skrbi o prirodnoj vrijednosti u zaštićenom području između javne ustanove koja upravlja zaštićenom prirodnom vrijednosti i vlasnika, odnosno ovlaštenika prava na nekretnini može se povjeriti vlasniku ili nositelju prava na nekretnini,
4. Izvršiti reviziju Studijskih podloga za Parka Kralja Petra Krešimira IV i Perivoja Kralja Tomislava u Osijeku, Perivoj oko dvorca Normann-Prandau u Valpovu, Park Marije Christine u Kneževu,
5. Izraditi studiju i program obnove za Perivoj obitelji Pejacevich u Našicama, park oko Dvorca Adamović Čepinski u Tenji,
6. Provesti obnovu spomenika parkovne arhitekture u kojima je došlo do znatnih promjena u odnosu na izvorno stanje parka,
7. Za park oko Dvorca Adamović u Tenji vidjeti da li postoji mogućnost podjele parka, tj. dio gdje se nalazi Dom za psihički bolesne odrasle osobe ostaviti zatvoren za javnost, a otvoriti drugi dio parka (kod Lovačkog doma) za javnost i urediti ga s parkovnom opremom,
8. Kadrovsku ojačati stručnu i nadzornu službu Javne ustanove i osigurati educiranje kadra,
9. Promovirati vrijednosti zaštićenih područja i uspostaviti edukativno-prezentacijske usluge zaštićenih područja u suradnji s turističkim zajednicama i Državnim zavodom za zaštitu prirode.

SPOMENIK PRIRODE - TRAVNJAČKA POVRŠINA NA BILJSKOM GROBLJU

Spomenik prirode je pojedinačni neizmijenjeni dio ili skupina dijelova žive ili nežive prirode, koji ima ekološku, znanstvenu, estetsku ili odgojno obrazovnu vrijednost. Na spomeniku prirode i njegovoj neposrednoj blizini koja čini sastavni dio zaštićenog područja nisu dopuštene radnje koje ugrožavaju njegova obilježja i vrijednost (Zakon o zaštiti prirode, "Narodne novine" broj 70/05. i 139/08.).

Travnjačka površina na biljskom groblju proglašena je 2001. godine spomenikom prirode. Zaštićeni dio groblja obuhvaća središnju livadu koja dijeli stari od novog dijela groblja i zatravljeni dio starog groblja (Sektor II), površine 0,63 ha. Travnjačka površina je zadnji ostatak stepolike livade u Republici Hrvatskoj unutar kojeg se nalaze vrlo rijetke i ugrožene biljne vrste. Na relativno maloj površini evidentirano je 140 biljnih vrsta, od kojih je niz zaštićenih vrsta uvrštenih u Crvenu knjigu, od kojih su najznačajniji patuljasti bademovac (*Prunus tenella*), išarana perunika (*Iris variegata*). Stepolika livada na biljskom groblju još uvijek je u dobrom stanju, treba osigurati provođenje mjera zaštite tog zaštićenog područja, kao i njezino prezentiranje i propagiranje široj javnosti.

Poglavarstvo Osječko-baranjske županije donijelo je 14. veljače 2003. godine Pravilnik o mjerama zaštite spomenika prirode - travnjačke površine na biljskom groblju ("Županijski glasnik" broj 4/03.).

Uslijed nestručnog održavanja i košnje kroz godine uzrokovalo je smanjivanje biljnih vrsta, te kako bi se posljednji stepski travnjak očuvao i obilježio u cilju upoznavanja javnosti s vrijednosti, tijekom 2008. godine Javna ustanova sufinancirala je Općini Bilje poslove zaštite i održavanja spomenika prirode u iznosu od 30.000,00kuna. Postavljene su obavijesne table sa značajkama travnjačke površine - posljednjeg stepskog travnjaka na ovome području, uređena je travnjačka površina, postavljena je ograda od špage i drvenih stupića i označena je najznačajnija flora u stepolikoj livadi (Mađarski divokozjak, Išarana perunika, Patuljasti badem, Crnkasta sasa i drugo).

Na ulazu u Bilje postavljena je tabla (smeđa signalizacija) Stepski travnjak s slikom Crnkaste sase.

Stanje na spomeniku prirode Travnjačkoj površini na Biljskom groblju, nije u potpunosti zadovoljavajuće, ali u daljnjim godinama za poboljšanje stanja potrebno je učiniti slijedeće:

1. Osigurati provođenje mjera zaštite tog zaštićenog područja prema Pravilniku o mjerama zaštite travnjačke površine na Biljskom groblju (zabranjeno je: otvaranje novih grobnih mjesta, unošenje i širenje novih biljnih vrsta, odlaganje zemlje, odlaganje otpada, paljenje vatre, strojno košenje trave, kretanje motornim vozilima, izgradnja staza),
2. Organizirati edukaciju stanovništva, prezentirati i propagirati široj javnosti, suradnja s turističkom zajednicom Baranje i Osječko-baranjske županije,
3. Suradivati s Osnovnom školom "Bilje" u cilju upoznavanja s vrstama na travnjačkoj površini, izraditi plakat s fotografijama zaštićenih vrsta,
4. Izraditi promotivnu brošuru travnjačke površine,
5. Pronaći način za praćenje broja vrsta kroz fitocenološko snimanje.

4. PRIRODNE VRIJEDNOSTI PREDLOŽENE ZA ZAŠTITU

U PPOBŽ-u predloženo da se razmotri opravdanost zaštite za slijedeće dijelove prirode:

a) Kao posebni ornitološki rezervat:

- ribnjak "Podunavlje",
- ribnjak "1905",
- ribnjak "Donji Mihaljac",
- ribnjak "Grudnjak".

Za navedena područja zaštita je predložena budući da se na ovim područjima u kojima se gnijezde ili preko kojih se sele ptice močvarice. Ribnjaci su uključeni u područje zaštite Ekološkom mrežom RH, te se sukladno tome i štite.

b) Kao spomenik parkovne arhitekture:

- drvoređ javorolisnih platana uz cestu Josipovac - Osijek,
- drvoređ javorolisnih platana uz cestu Čepin - Osijek i u Ulici Svete Ane u Osijeku,
- drvoređ javorolisnih platana uz Vukovarsku cestu u Osijeku.

Za navedene drvorede zaštita je predložena zbog starosti drvoreda koje je poznato po svojim impresivnim dimenzijama, dugovječnosti i krajobraznoj vrijednosti.

Povijesne činjenice

Drvorede je na glavnim gradskim prilazima prije oko 100 godina posadila gradska uprava Osijek, s namjerom da se naglase ulazi u grad.

Današnje stanje drvoreda (vrijednosti i degradacije)

Stabla vrste *Platanus acerifolia* zbog visine, raskošne krošnje i specifične bijele kore debla koja se ljušti, posjeduju značajne vizualne vrijednosti. Drvoređi zbog stoljetne starosti imaju i znatnu kulturno-povijesnu vrijednost. Prema stručnoj podlozi "Stoljetni osječki drvoređi platana" (Manojlović, R., Gucunski, D., 1997.), jednoredni *drvoređ uz cestu Josipovac - Osijek* proteže se s južne strane prometnice u dužini od 3,5 km, a čini ga 176 stabala javorolisnih platana. *Drvoređ uz cestu Čepin - Osijek* proteže se u dužini od 8,7 km, a čini ga 296 stabala javorolisnih platana. Pri tome se na potezu od benzinske postaje u Čepinu do Osijeka (Livane) s lijeve strane prometnice nalazi 109

stabala, na potezu od Livane do Aninog groblja 140 stabala, a kod Aninog groblja 22 stabla s lijeve, 18 stabala s desne strane i 7 stabala kod "Mobilie". Jednoredni *drvored uz Vukovarsku cestu*, tj. na prilazu Osijeku iz smjera Nemetina, proteže se uz sjevernu stranu prometnice u dužini od 400 m, a čini ga 15 stabala. Prema rezultatima biometrijskog mjerenja (provedeno 1995. godine u svrhu izrade stručne podloge "Stoljetni osječki drvoredi platana") stabla su bila ujednačene debljine i visine (u pravilu od 32 - 33 m), a njihova razvijenost i dimenzije bile su sukladne u praksi poznatom optimalnom razvoju, što govori o dobrim ekološkim uvjetima njihova staništa.

Hrvatske šume d.o.o. Zagreb, Uprava šuma podružnica Osijek i VIPA - PEJZAŽNA ARHITEKTURA d.o.o. Varaždin 2002. godine, izradili su stručna mišljenja o stanju jednoreda javorolisne platane u Višnjevcu (uz cestu Josipovac - Osijek) i rješenja za njegovu sanaciju.

Iste godine Gradsko poglavarstvo Grada Osijeka donijelo je zaključak o prihvaćanju navedenih stručnih mišljenja, prema kojem:

- osam javorolisnih platana za koje je sačinjena Sanitarna doznaka, zbog sigurnosti prolaznika i stanara obližnjih kuća treba ukloniti postepenim vađenjem i potom saditi zamjenska stabla, jer su ove platane napadnute s truleži koja je zahvatila žilište, te je trajno narušena statika stabala i stablo se može lako srušiti,
- zdrava stabla treba sanirati odnosno izvršiti tzv. usklađivanje urbanih uvjeta korijena i krošnje, što praktično znači da će se izvršiti orezivanje odnosno redukcija krošnje stabla i time će se utjecati na usporavanje agresivnog razvoja korjenovog sustava,
- Gradsko poglavarstvo zaključuje da se za preostala stabla iz drvoreda mora izraditi studija koja bi sadržavala prijedlog sanacije za svako stablo, što uključuje detaljan pregled, utvrđivanje zdravstvenog stanja, te evidentiranje svih oštećenih i natrulih dijelova krošnje.

U PPOBŽ predložena je zaštita vrijednih dijelova prirode za slijedeće dijelove prirode koje se trebaju štititi mjerama kroz prostorne planove gradova i općina:

- područje poplavne doline rijeke Drave i Dunava,
- područje aluvijalnih hrastovih šuma (od Čađavice do Poganovaca),
- područje mješovitih šuma na Krndiji,
- područje Aljmaške i Baranjske planine,
- šumski kompleks jugoistočno od Đakova,
- šuma Haljevo i Kozaračka šuma.

Za područja vrijednih dijelova prirode potrebno je istražiti i utvrditi mjere zaštite s ciljem očuvanja prirodnih značajki kontaktnih područja uz zaštićene prirodne cjeline i vrijednosti nezaštićenih dijelova prostora budući da pripadaju ukupnoj prirodnoj baštini. Područje poplavne doline rijeke Dunava (uključujući "Kopački rit") proteže se od hrvatsko- mađarske granice nizvodno sve do Dalja, dok se područje poplavne doline rijeke Drave proteže uzvodno izvan granica Županije. Područje aluvijalnih hrastovih šuma (od Čađavice do Poganovaca) te područje mješovitih šuma na Krndiji sadrže i mnoštvo očuvanih primjera tradicionalne poljoprivrede kao i pašnjake i livade. Područja Aljmaške i Baranjske planine predstavljaju naslage lesa i lesu sličnih sedimenata tipičnih za ovaj prostor te dijelom sadrže kultiviran krajobraz. Šumski kompleks jugoistočno od Đakova, šumu Haljevo i Kozaračku šumu trebalo bi zaštititi sukladno ciljevima i smjernicama iz Strategije.

Javna ustanova u protekle dvije godine provodila je sljedeće aktivnosti:

1. Sukladno Zakonu o izmjenama i dopuna Zakona o lokalnoj i područnoj samoupravi ("Narodne novine" broj 109/07.) izradili smo Izmjene i dopune Odluke o osnivanju Javne ustanove ("Županijski glasnik" broj 1/10.).
2. Sukladno Zakonu o izmjenama i dopuna Zakona o lokalnoj i područnoj samoupravi ("Narodne novine" broj 109/07.) izradili smo Izmjene i dopune Statuta Javne ustanove ("Županijski glasnik" broj 3/10.).

3. Izrada programa zaštite prirode Osječko-baranjske županije. Sukladno čl. 151, Zakona o zaštiti prirode ("Narodne novine" broj 70/05. i 139/08.). Za izradu programa Javna ustanova angažirala je vanjskog izrađivača (OIKON).
4. Izrađivanje Pravilnika o unutrašnjem redu za spomenike parkovne arhitekture, na koje Ministarstvo kulture daje suglasnost.
5. Pomoć gradu Valpovu na aktivnosti zaštite divljeg kestena (*Aesculus hippocastanum* L.), koji se nalazi u dvorištu Gradske knjižnice Valpovo J.J. Strossmayera 36. Ustanova za kulturne djelatnosti Ante Evetović - Miroljub iz Valpova (Gradska knjižnica u Valpovu) planira organizirati čitaonicu na otvorenome ispod i okolo kestena "Kestenova družina". Procjenom zdravstvenog stanja utvrdili smo da je kesten je dobrog zdravstvenog stanja. Kesten izgledom plijeni pozornost. Nakon stručnog orezivanja biti će sigurno za sve aktivnosti predviđene projektom "Kestenova družina". U cilju zaštite kestena dokumentaciju smo prosljedili Državnom zavodu za zaštitu prirode, od kojih smo dobili odgovor da za navedeno stablo ne postoji dovoljni razlog za zaštitu, (odnosno da nema vrijednost za biološku i krajobraznu raznolikost grada Valpova), te ukoliko stablo i zaštite u kategoriji spomenik prirode, za sve zahvate koje su predviđeni projektom "Kestenova družina" Gradska knjižnica Valpovo morala bi tražiti dopuštenje sukladno čl.127 Zakona o zaštiti prirode.
6. Prstenovanje Stepskog sokola u organizaciji Prirodoslovnog društva "Drava". S obzirom da su gnijezda Stepskih sokola postavljeni na dalekovodima, Hrvatska elektroprivreda bi prema dogovoru pristupila izradi platformi za ptice (jedna u Osječko-baranjskoj županiji na području općine Antunovac, a dvije u Vukovarsko-srijemskoj županiji kod Tordinaca), kako bi im se moglo pristupiti i provjeriti njihovo stanje (platforme bi se radile po uzoru na Mađarsku i Srbiju). S obzirom da je stanje populacije Stepskog sokola (*Falco cherrug*) na području RH alarmantno (samo 5 parova na području RH je zabilježeno) i prema IUCN kategoriji ubraja se u kritično ugrožena vrstu koja zaslužuje prioritet zaštite te je stoga potrebno nastaviti monitoring te vrste.

Projekt se nastavlja i u 2011. godini (i dalje), osnovali smo radnu grupu čija je uloga:

- izraditi stručnu podlogu koja će biti podloga za Akcijski plan zaštite stepskog sokola u Hrvatskoj
- koordinirati rad JU i HEP- a
- uključiti se u edukaciju
- odlučiti koliko bi trebalo uključiti druge osobe ili ciljane skupine (tajnost podataka)
- izraditi plan postavljanja umjetnih gnijezda
- pronalaziti izvore financiranja.

7. U suradnji s općinom Antunovac, Javna ustanova postavila je obavijesnu tablu s glavnim ciljem informiranja lokalnog pučanstva i javnosti.
8. Provođenje projekta "Zaštita i očuvanje bijele rode" *Ciconia ciconia*". Provedbom projekta "Zaštita i očuvanje bijele rode (*Ciconia ciconia*)", sedamnaest vlasnika objekata na čijim se kućama ili gospodarskim zgradama nalaze gnijezda bijelih roda dobilo je novčanu naknadu u iznosu od 700 kuna(u ukupnom iznosu isplaćeno je za19 gnijezda 13.300kuna). Sklapanjem Ugovora o dodjeli sredstava donacije, između Javne ustanove za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Osječko-baranjske županije i Fonda za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost proveden je projekt "Zaštita i očuvanje bijele rode (*Ciconia ciconia*)" u 2010.godini. Glavni cilj projekta je očuvanje i zaštita populacije bijele rode (*Ciconia ciconia*), te očuvanje sela i prostora kojim se vlasnicima stambenih i gospodarskih objekata na čijim se krovovima nalaze gnijezda bijelih roda daje naknada za očuvanje prostora i biološke raznolikosti.

9. Potpisivanje ugovora s Udrugom Zeleni Osijek za pružanje usluge monitoringa bio raznolikosti u području Nacionalne ekološke mreže (buduća NATURA 2000) na području Osječko-baranjske županije.
10. U suradnji s Udrugom Zeleni Osijek, obavljeno je zimsko prebrojavanje ptica na Dravi. Osječko-baranjska županija ima veliko bogatstvo biološke raznolikosti, a njena dobra očuvanost je naše najveće nacionalno blago. Zimsko prebrojavanje ptica močvarica međunarodni je program kojeg je 1967. g. ustanovio *Wetlands International* (tadašnji IWRB) s ciljem utvrđivanja veličina populacija patkarica *Anseriformes* (GILISSEN et al. 2002). Riječ je o najvećem svjetskom programu monitoringa koji uključuje sve vrste močvarica i koji se odvija na šest kontinenata. Dobiveni rezultati spremljeni su u bazu podataka, a plan je skupiti informacije kroz ranija razdoblja, te nastaviti prebrojavanje kako bi se dobilo uvid u brojnosti faune ptica na rijeci Dravi.
11. Na natječaju Ministarstva kulture ("Javni poziv za dostavu projekata iz područja zaštite prirode u svrhu financiranja iz sredstava Državnog proračuna raspoloživih u 2010.g.), Javna ustanova je u suradnji s ostalim javnim ustanovama na području Regionalnog parka Mura-Drava (Međimurska, Varaždinska, Koprivničko-Križevačka, Virovitičko-podravska i Osječko-baranjska županija) prijavila zajednički projekt Upoznavanje javnosti sa zaštitom i prikupljanje inputa za izradu budućeg Plana upravljanja za Regionalni park "Mura-Drava". Zajednički projekt Ministarstvo kulture financiralo je u iznosu od 50.000,00 kuna po javnoj ustanovi.
12. Sudjelovanje na natječajima (kao partneri na dva projekta) prekogranične suradnje IPA projekt Hrvatska- Srbija.
13. Sudjelovanje na natječaju iz sredstva europske unije (NPIP), na koji je Javna ustanova prijavila uređenje značajnog krajobraza. Izradila bi se poučna staza koja sadrži dva vidikovca i tri razgledišta, dok je jedan vidikovac u blizini u sklopu vinarije Erdut. Uz vidikovce i razgledišta postavili bi se panoi na kojima će se posjetiteljima predstaviti krajobrazne i povijesne posebnosti kraja, kao i flora i fauna na ovim područjima.
14. Hrvatsko herpetološko društvo "HYLA", Državni zavod za zaštitu prirode i Javna ustanova organizirali su terenska istraživanja kako bi se detaljnije istražila distribucija Žute poljarice (*Dolichophis caspius*) na području istočne Hrvatske. Jedini poznati lokalitet ove vrste u kontinentalnoj Hrvatskoj nalazi se na vrlo malenom i ograničenom području Baranje između mjesta Zmajevac i Batina.
15. Izrađivanje informativne brošure zaštićenih područja s kojima Javna ustanova upravlja. Brošure je izradila tvrtka Escape.
16. Sudjelovanje na treningu za obavljanje monitoringa biološke raznolikosti, koje je organizirala Udruga za zaštitu prirode i okoliša Zeleni Osijeku, u sklopu EU projekta NATURA 2000 u Osječko- baranjskoj županiji.
17. Obilježeni su značajni datumi u zaštiti prirode:
 - Svjetski dan močvarnih staništa, održali smo prezentaciju u Osnovnoj školi Ljudevit Gaj i u Veterinarskoj i Poljoprivrednoj školi u Osijeku,
 - Svjetski dan voda. Obilježavanje Svjetskog dana voda organizirali smo u suradnji s Držanim arhivom Osijek i Zavodom za javno zdravstvo u Arheološkom muzeju Osijek. Obilježavanju su bili prisutna djeca iz osnovnih i srednjih škola Osječko-baranjske županije, župan, ravnatelji županijskih javnih ustanova, ravnatelj Državnog zavoda za zaštitu prirode, ravnatelj Zavoda za javno zdravstvo i ostali. Događaj je medijski popraćen,

- Svjetski dan planete Zemlje. Raspisan je natječaj za najbolju kratku priču pod nazivom "Moja Drava". Cilj je natječaja, koji je bio otvoren od 1. do 15. travnja probuditi ljubav prema rijeci Dravi, kao i ukazati na potrebu njezine zaštite za budućnost. Natječaj koji je za kratko vrijeme privukao velik broj mladih autora, pokazao je kroz priče da se Drava voli, te da se o njoj razmišlja na pravilan način.
 - Svjetski dan šuma, posjetom muzeja Šumarstva u Bošnjacima s djecom iz Poljoprivredne i Veterinarske škole Osijek.
18. U suradnji sa Savjetom za održivi razvoj organizirali smo radni sastanak 1. i 2. srpnja 2010. u Maloj vijećnici Županije, Županijska 4 Osijek, na temu Strategije održivog razvitka RH, u okviru Plana provedbe aktivnosti programa gospodarskog oporavka RH.
19. Suradnja s gradovima i općinama u cilju održavanja i unapređenja zaštićenog područja:
- Općina Čepin: Obnova parka oko dvorca Adamovich (Knobloch) u Čepinu. Izvršena je procjena koja stabla se trebaju sanirati, a koja ukloniti, te zahvate kojima se hitno treba pristupiti i koliko je financijskih sredstava potrebno za saniranje parka. U cilju obnove parka, predložili smo Općini Čepin suradnju, međutim od Općine nismo dobili potvrdni odgovor zbog manjka financijskih sredstava.
 - Općina Popovac: Obnova parka Marije Christine u Kneževu (park oko dvorca), u kojem danas od izvornog parka gotovo nema ni traga. U Općini Popovac je vladalo veliko zaziranje od Parka s obzirom da nije u vlasništvu Općine. Park je podijeljen na četiri vlasnika (Belje, Pravoslavna i Katolička crkva i Republika Hrvatska). Sukladno stanju u parku i vlasničkim odnosima, na prijedlog Javne ustanove održan je sastanak s svim dionicima u cilju revitalizacije istog. Zaključak sastanka je bio da svi dionici žele da se vrati stari sjaj parka i da će dati suglasnost Općini da sklopi Ugovor s Javnom ustanovom o prepuštanju skrbi za zaštićenu prirodnu vrijednost (sukladno članku 131. i 132. Zakona o zaštiti prirode, unutar kojeg su propisane mjere zaštite).

IZVJEŠĆE O OSTVARENIM FINANCIJSKIM REZULTATIMA U 2009. GODINI:

Tablica 1: Pregled ukupnih prihoda Javne ustanove Agencije za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Osječko-baranjske županije

	Ukupno
Prihodi iz proračuna OBŽ-e u 2009.g.	= 731.750,44
Prihodi iz ostalih izvora (prihod od kamata na depozit kod banke)	= 486,53
UKUPNI PRIHODI IZ TEKUĆE GODINE	=732.236,97
Višak prihoda iz prethodnih godina	= 4.355,51
UKUPNI PRIHODI	=736.592,48

Tablica 2: Rashodi proračuna Javne ustanove Agencije za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Osječko-baranjske županije prema zakonski definiranim djelatnostima

	Ukupno
RASHODI	
- rashodi za zaposlene	= 430.265,99
- materijalni rashodi	= 296.038,62
- financijski rashodi (provizija banke)	= 2.413,21
UKUPNO rashodi:	= 728.708,82

Tablica 3: Ukupni prihodi i rashodi Javne ustanove Agencije za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Osječko-baranjske županije prema zakonski definiranim djelatnostima

	Ukupno
Ukupni prihodi	= 732.236,97
Ukupni rashodi	= 728.708,82
Višak prihoda	= 3.528,15
Višak prihoda iz prethodnih godina	= 4.355,51
UKUPAN VIŠAK PRIHODA	= 7.883,66

Višak prihoda u iznosu 3.861,07 kn, bit će utrošen na financiranje rashoda za redovno poslovanje u 2010.godini.

Tablica 4.

	Ukupno
Doznačena sredstva iz proračuna OBŽ	= 731.750,44
Utrošena novčana sredstva	= 727.889,37
Višak prihoda i rashoda iz proračuna OBŽ	= 3.861,07

IZVJEŠĆE O OSTVARENIM FINANCIJSKIM REZULTATIMA U 2010. GODINI:

Tablica 1: Pregled ukupnih prihoda Javne ustanove Agencije za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Osječko-baranjske županije

	Ukupno
Prihodi iz proračuna OBŽ u 2010.	= 603.620,00
Prihodi iz Državnog proračuna - Ministarstvo kulture	= 40.000,00
Prihodi iz Državnog proračuna - Fond za zaštitu okoliša	= 13.300,00
Prihod iz ostalih izvora (prihod od kamata na depozit kod banke)	= 152,50
UKUPNI PRIHODI TEKUĆE GODINE	= 657.072,50

Tablica 2: Rashodi proračuna Javne ustanove Agencije za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Osječko-baranjske županije prema zakonski definiranim djelatnostima

	Ukupno
RASHODI	
- rashodi za zaposlene	= 447.260,17
- materijalni rashodi	= 153.009,07
- financijski rashodi (provizija banke)	= 1.774,10
- tekuće donacije-zaštita bijele rode	= 13.300,00
UKUPNO rashodi:	= 615.343,34

Tablica 3. Ukupni prihodi i rashodi Javne ustanove Agencije za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Osječko-baranjske županije

	Ukupno
Ukupni prihodi	= 657.072,50
Ukupni rashodi	= 615.343,34
Višak prihoda	= 41.729,16

Višak prihoda iz proračuna u iznosu 1.576,66 kn bit će utrošen za financiranje rashoda za redovno poslovanje u 2011. godini.

Tablica 4.

	Ukupno
DOZNAČENA NOVČANA SREDSTVA IZ PRORAČUNA OBŽ	= 603.620,00
UTROŠENA NOVČANA SREDSTVA	= 602.043,34
VIŠAK PRIHOD IZ OBŽ	= 1.576,66

5. ZAKLJUČAK

Prostor Osječko-baranjske županije odlikuje se raznolikošću i bogatstvom prirodnih raznolikosti. Zaštita vrijednih dijelova prirode treba se promatrati integrirano s drugim aspektima zaštite prostora budući da je prirodna sredina i okoliš temeljno nacionalno dobro.

S obzirom na sve veću površinu zaštićenih područja u Osječko-baranjskoj županiji, kao i potrebe izrade planske dokumentacije za upravljanje zaštićenim područjima, u proračunu Osječko-baranjske županije nužno je osigurati veća financijska sredstva i zaposlenike za poslove zaštite prirode.

Stanje u zaštiti prirode na području Osječko-baranjske županije nije u potpuno zadovoljavajuće, prije svega zbog:

- Problema neimanja podataka i nemogućnosti uspostave baze podataka zaštićenih područja, a kao i stanja u zaštićenim područja zbog nedostave izvršitelja (lovaca, istraživača koje provode monitoringe na području Osječko-baranjske-županije, gradskih i lokalnih uprava),
- Zabrinjavajućeg stanja u ornitološkom rezervatu Podpanja (koji je nužno obnoviti, zbog bogatstva faune, a i mogućnosti razvitka Miholjačkog kraja kroz turizam,
- Zabrinjavajućeg stanja u Spomenicima parkovne arhitekture, uzrokovanog lošim pristupom provođenja zaštite, nedovoljne brige i nedovoljne zainteresiranosti gradskih i općinskih uprava,
- Bolesti drveća u spomenicima parkovne arhitekture, koje uzrokuju promjene u odnosu na izvorno stanje zaštićenim spomenicima parkovne arhitekture,
- Nepostojana studijskih podloga za pojedine spomenike parkovne arhitekture (Perivoj obitelji Pejacevich u Našicama i park oko Dvorca Adamović Čepinski u Tenji),
- Nejednakosti podataka u katastru i gruntovnici s onim na terenu u spomenicima parkovne arhitekture,
- Bitno smanjenih financijska sredstva i manjak zaposlenika za poslove zaštite prirode.

Kako bi se stanje u zaštiti prirode na području Osječko-baranjske županije poboljšalo, potrebno je učiniti sljedeće:

- Izraditi plan upravljanja za Regionalni park Mura-Drava,
- Izraditi plan upravljanja za Ekološku mrežu,
- Regionalni park (upoznavanje javnosti, organiziranje radionica, izdavanje brošura i slično),
- Osigurati provođenje mjera zaštite Spomenika prirode-travnjačke površine na Biljskom groblju sukladno Pravilniku o mjerama zaštite,
- Usvojiti od strane Ministarstva kulture sve pravilnike o unutarnjem redu i nastojati da gradovi i općine održavaju zaštićena područja sukladno pravilniku,
- Izvršiti reviziju svih zaštićenih područja, utvrditi da li još postoje razloge zaštite (naročito za Park oko dvorca Adamovich (Knobloch) u Čepinu, Park Marije Christine u Kneževu, Park Adamovich Čepinski u Tenji, Perivoj kralja Tomislava u Osijeku),

- Izvršiti reviziju Studijskih podloga za Parka Kralja Petra Krešimira IV i Perivoja Kralja Tomislava u Osijeku, Perivoj oko dvorca Normann-Prandau u Valpovu, Park Marije Christine u Kneževu,
- Provesti obnovu spomenika parkovne arhitekture u kojima je došlo do znatnih promjena u odnosu na izvorno stanje parka,
- Poticati gradove Osijek i Našice da sudjeluju u izradi studija i program obnove za Perivoj obitelji Pejacevich u Našicama, park oko Dvorca Adamović Čepinski u Tenji,
- Uspostaviti suradnju s izvršiteljima (lovcima, istraživačima koje provode monitoringe na području Osječko-baranjske-županije, gradskim i lokalnim upravama) za dostavu podataka, koje će se unositi u bazu podataka zaštićenih područja OBŽ u skladu sa standardima postojećih nacionalnih baza podataka,
- Za park oko Dvorca Adamović Čepinski u Tenji vidjeti da li postoji mogućnost podjele parka, tj. dio gdje se nalazi Dom za psihički bolesne odrasle osobe ostaviti zatvoren za javnost, a otvoriti drugi dio parka(kod Lovačkog doma) za javnost i urediti ga s parkovnom opremom,
- Ojačati suradnju s Gradom Donji Miholjac u cilju revitalizacije ornitološkog rezervata "Podpanj,
- Kadrovski ojačati stručnu i nadzornu službu Javne ustanove i osigurati educiranje kadra,
- Nastaviti suradnju s Ministarstvom kulture - Državnim zavodom za zaštitu prirode,
- Uspostaviti suradnju s fakultetima i školama o mogućnosti izrade Seminarskim i Diplomskih radnji u Spomenicima parkovne arhitekture,
- Promovirati vrijednosti zaštićenih područja i uspostaviti edukativno-prezentacijske usluge zaštićenih područja u suradnji s turističkim zajednicama i Državnim zavodom za zaštitu prirode,
- Pokretati i voditi postupak nove zaštite, osobito prostora koji su kroz prostorne planove prepoznati kao vrijedni dijelovi prirode izvan zaštićenih temeljem posebnih propisa.

Nositelji navedenih aktivnosti trebaju biti Osječko-baranjska županija putem Agencije za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Osječko-baranjske županije i jedinice lokalne samouprave na čijem području se nalaze zaštićene prirodne vrijednosti.

Značajnu ulogu u zaštiti prirode imaju i građani, prvenstveno putem udruga koje se bave i promiču djelatnost zaštite prirode i okoliša.